

INTERNET IZVJEŠTAVANJA LISTANIH KOMPANIJA U HRVATSKOJ

Novokmet, Gabriјela

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:102983>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**INTERNET IZVJEŠTAVANJA LISTANIH
KOMPANIJA U HRVATSKOJ**

Mentor:

Prof. dr. sc. Ivica Pervan

Student:

Gabrijela Novokmet, univ. bacc. oec.

Broj indeksa:

2171490

Split, rujan, 2022

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
1.1 Problem istraživanja	3
1.2 Predmet istraživanja	4
1.3 Ciljevi istraživanja.....	4
1.4 Metode istraživanja	5
1.5 Doprinosi istraživanja	6
2. FINACIJSKO IZVJEŠTAVANJE	7
2.1 Financijski izvještaji.....	7
2.1.1 Konceptijski okvir financijskog izvještavanja	8
2.1.1.1 FASB-ov konceptijski okvir	9
2.1.1.2 IASB-ov konceptijski okvir	10
2.1.2 Obvezno izvještavanje	16
2.1.3 Dobrovoljno izvještavanje	18
2.2 Direktive Europske unije	19
2.3 Prethodna istraživanja o financijskim izvještajima na Internetu.....	22
3. OBLIKOVANJE INDEKSA FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA NA INTERNETU	26
3.1 Izbor i opis varijabli	26
3.2 Ocjenjivanje elemenata indeksa.....	29
4. ISTRAŽIVANJE INTERNET IZVJEŠTAVANJA LISTANIH KOMPANIJA U RH	30
4.1 Opis uzorka	30
4.2 Opis statističke metodologije	31
4.3 Rezultati mjerenja Internet izvještavanja listanih kompanija.....	33
4.4 Analiza čimbenika koji utječu na Internet izvještavanje listanih kompanija	37
5. ZAKLJUČAK.....	47
6. LITERATURA	49

1. UVOD

1.1 Problem istraživanja

Da bi informacija bila vjerodostojna, mora biti pravovremena, mora imati predvidivu vrijednost ili povratnu vrijednost ili oboje (Bello, 2010). Tržište kapitala je informirano istinitim i pravovremenim informacijama u svakom trenutku? Da li je postavljeno pitanje točno ili ne, odgovor će se pokušati dobiti ovim istraživanjem.

Poboljšanjem svog poslovanja i rasta tržišta, listane kompanije se žele istaknuti međusobno te dati što bolji uvid javnosti u svoja poslovanja. Samim tim, listane kompanije u zadnje vrijeme daju opsežnije podatke o svom poslovanju. Ono što se nekada čuvalo kao poslovna tajna, danas se plasira javnosti ne bi li im to osiguralo što bolji položaj na tržištu.

U prvom ulomku spomenuta je pravovremenost informacija. U visokorastućim kompanijama, tržištima kao ključ poslovanja postavlja se pravovremenost informacija koja je ključni faktor u poslovanju. Ono što nam treba danas, ne možemo dobiti sutra.

Internet, kao najveći i najjeftiniji medij, pruža uvid u informacije i dodatni sadržaj koji listane kompanije objavljuju kako bi, potencijalni i dosadašnji dioničari, kreditori i ostali koji žele uvid u financijske podatke pojedine listane kompanije, imali priliku vidjeti uvijek i u bilo koje vrijeme. Sve većim širenjem tržišta kapitala dolazi se do veće borbe za opstankom i dugotrajnosti kompanija koje posluju.

Objavljivanjem dodatnih informacija i njihovom svakodnevnom ažuriranju na internetu, listane kompanije nastoje smanjiti mogućnost pogrešnog iskazivanja informacija i povećati korisnost samih informacija za ulagače, dobavljače, kreditore i sve one kojima iste koriste. Internet izvještavanje danas zasigurno odskoče od svojih početaka koji su bili fokusirani isključivo na informaciju i podatak. Danas kompanije zvučnim efektima i bogatim multimedijским sadržajem mogu privući i zadržati čitatelje svojih internet stranica.

1.2 Predmet istraživanja

Ovim radom pružit će se bolji uvid u Internet izvještavanje listanih kompanija sa Zagrebačke burze uzimajući u obzir podatke iz 2021. godine. Kako bi izvršili potrebno istraživanje, izradit će se indeks Internet izvještavanja listanih kompanija u Hrvatskoj te će se utvrditi determinante Internet izvještavanja.

U teorijskom dijelu diplomskog rada će se dati uvid u dosadašnja istraživanja. Usporedit će se slična istraživanja koja će pomoći razumijevanju ovog. Pronalaskom sličnosti ili razlika s ovim istraživanjem, zasigurno će se steći bolji uvid u značajnost Internet izvještavanja listanih kompanija. Koristeći dosad objavljene podatke doći će do kreiranja indeksa Internet izvještavanja listanih kompanija u Hrvatskoj.

Osim što će se u ovom radu promatrati struktura obveznih financijskih izvještaja, isto tako dat će se uvid i u one dijelove izvještaja koji nisu obvezni ali imaju jakog utjecaja na prezentaciju poduzeća tržištu i okolini. Dodatna, neobavezna izvješća uvelike mijenjaju sliku poduzeća kod javnosti kada su na primjer uključeni u rad zajednice s humanitarnim projektima ili ako se zalažu za zaštitu okoliša te mnogobrojnim drugim stvarima ili projektima zbog kojih iskaču iz mase te se čine podobnijim za buduće ulaganje.

1.3 Ciljevi istraživanja

Cilj ovog istraživačkog rada će prvo biti ustvrditi postoji li veza između Internet izvještavanja listanih kompanija sa Zagrebačke burze te veličine tih kompanija. U ovom radu razmatrane su samo kompanije čiji je promet dionica veći od 9 milijuna kuna. Ovo istraživanje se temelji na

podacima iz izvješća sa Zagrebačke burze za 2021. godinu. Cilj istraživanja će također biti i razmatranje veze između Internet izvještavanja spomenutih kompanija te strukture njihovog vlasništva. Udio stranog vlasništva svake kompanije će biti prikazan te će biti ključan podatak u dokazivanju ili opovrgavanju zadane hipoteze. Isto tako, dokazat će se ili opovrgnuti hipoteza o direktnoj vezi između Internet izvještavanja velikih listanih kompanija sa Zagrebačke burze na internetu te profitabilnosti istih. Na posljetku, razmotrit će se teza o provođenju revizije od strane velike četvorke.

1.4 Metode istraživanja

U ovom radu koristit će se više metoda istraživanja (Zelenika, 2000). Kombinacijom istih će se osigurati točnost i kvaliteta dobivenih rezultata. Metode istraživanja korištene u radu biti će:

- **Metoda uzoraka**
  - ova metoda uporabom statističkih metoda treba ocijeniti ili na temelju podataka o jedinicama iz uzorka ili nepoznatih parametara statističkog skupa od kojeg je uzorak izabran provjeriti istinitost postavljenih pretpostavki (hipoteza) o određenoj karakteristici osnovnog skupa. Drugim riječima, metoda uzoraka se zasniva na ispitivanju dijela skupa temeljem slučajnog izbora jedinica.
- **Metoda deskripcije**
  - koristi se za razumijevanje drukčijih pojmova i koncepata, tj. opisivanje uzorka i varijabli u empirijskom dijelu rada. Ovom metodom potvrdit će se empirijski odnos i veza, procesa, predmeta i činjenica u prirodi i društvu.
- **Metoda dedukcije**
  - deduktivnim načinom zaključivanja iz općih sudova dolazi se do posebnih i pojedinačnih zaključaka. Metoda dedukcije će se u ovom radu primijeniti na način da će se na temelju korištene literature i teorije doći do hipoteza koje će se kasnije dokazati ili opovrgnuti.
- **Metoda komparacije**
  - postupak kojim se utvrđuju iste ili srodne stvari, predmeti ili pojave, odnosno utvrdit će se njihove sličnosti kako u ponašanju tako i u intenzitetu te razlika među njima.

- **Metoda analize**
  - počevši od toga da se kompleksniji pojmovi dijele na jednostavnije sastavne dijelove, ova metoda zahtijeva da se svaki dio sagleda zasebno.
- **Metoda sinteze**
  - proces koji povezuje izuzete elemente i postupke u specifične cjeline.
- **Metoda indukcije**
  - temeljem pojedinih ili posebnih spoznaja dolazi se do zaključka o općem sudu, a opažanjem individualnih slučajeva do općih zaključaka.
- **Metoda klasifikacije**
  - najstarija i najjednostavnija znanstvena metoda. Predstavlja strukturalnu ali i krajnju podjelu općeg pojma na pojedinačne. Ista predstavlja sustav skupine predmeta ili podjele mnoštva sličnih predmeta.
- **Metoda kompilacije**
  - proces preuzimanja postojećih ishoda znanstveno-istraživačkog rada, odnosno postojećih promatranja, stavova i navoda.
- **Metoda dokazivanja**
  - metoda u kojoj su sadržane gotovo sve metode i svi potrebni metodički postupci: analiza i sinteza, generalizacije i specijalizacija, indukcija i dedukcija, apstrakcija i konkretizacija. Osnovna ideja je ustanoviti ispravnost i pouzdanost neke tvrdnje.

1.5 Doprinos istraživanja

Istraživanja u ovom diplomskom radu provest će se s ciljem boljeg razumijevanja i značenja kvalitete Internet izvještavanja listanih kompanija u Hrvatskoj. Naglasak nije samo na obveznim stavkama financijskih izvještaja nego i na dobrovoljnim dijelovima izvještaja koji uvelike pomažu samom razumijevanju ali i budućim ciljevima promatranih kompanija.

Kao što je naglašeno, doprinos ovog istraživanja uvelike će upotpuniti indeks Internet izvještavanja listanih kompanija u Hrvatskoj u kojem će se pronaći elementi iz prethodnih istraživanja ali i novi koji će upotpuniti sliku čitatelja ovog diplomskog rada. Nakon provedenog

istraživanja cilj je potaknuti čitatelje istog na nove analize ili istraživanja vezana uz ovu problematiku.

Istraživanje će pokazati sliku hrvatskih kompanija, bile one ili ne stranog vlasništva, te kako utječu na zainteresiranost javnosti (kreditori, dobavljači, ulagači). Bilo da im je reviziju radio netko iz velike četvorke ili ne. Isto tako promotrit će se veza između veličine listanih kompanija i profitabilnosti.

Ovim istraživanjem cilj je informirati čitatelje o navedenim dijelovima Internet izvještavanja listanih kompanija te ulogu i značaj koju to izvještavanje ima za svoje čitatelje. Da li se zainteresiranost i kvaliteta može poboljšati ili je već na zavidnoj razini.

2. FINACIJSKO IZVJEŠTAVANJE

2.1 Financijski izvještaji

Prema Gulin et al. (2016) najvažniji segmenti koji doprinoseći učinkovitosti financijskog tržišta uključuju izvještavanje poslovnih subjekata, tj. transparentnost. Temeljna vodilja k pouzdanijim, sveobuhvatnijim, kvalitetnijim i pravovremenim izvješćivanjem poslovnih korisnika, doprinijet će jačanjem transparentnosti, objavom i stvaranjem bitnih informacija za ulagače (investitore) prilikom donošenja poslovnih odluka.

Financijsko izvještavanje je uže od korporativnog izvještavanja. Odnosi se samo na dio korporativnog izvještavanja koji je pod nadležnošću institucija koje donosi i razvija međunarodne računovodstvene standarde (IASB). Korporativno izvještavanje označava informiranje dioničkih društava kojima vrijednosni papiri posluju na tržištu kapitala.

Financijski izvještaji kao osnovna korporativnog izvještavanja izrađuju se u potpunoj suglasnosti s računovodstvenim načelima i standardima koje donose zasebne računovodstvene institucije. Korporativni izvještaji mogu sadržavati i narativne ili nefinancijske informacije koje su značajne i koje listanim kompanijama daju na važnosti u odnosu na njihove konkurente.

Regulatorna institucija, koja regulira postupak i sadržaj korporativnog izvještavanja, u Hrvatskoj je HANFA(Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga) te SEC(Securities and Exchange Commission) u SAD-u Postoji više institucija koje vrše regulaciju računovodstvenih standarda. Neke od njih su IASB(International Accounting Standards Board), FASB(Financial Accounting Standards Board) i OSFI(Odbor za standarde financijskog izvještavanja).

Slika 1: Tri osnovna elementa korporativnog izvještavanja

Izvor: Tipurić et al. (2008): Korporativno upravljanje, Sinergija, Zagreb

2.1.1 Konceptijski okvir financijskog izvještavanja

Konceptijski okvir sadrži pravila kojim se treba voditi prilikom sastavljanja financijskih izvještaja. Definira elemente financijskih izvještaja, vodi se ciljevima financijskog izvještavanja i načela koja vode do postojećih standarda.

U ovom radu naglasak će biti na sljedeća dva konceptijska okvira:

- FASB-ov konceptijski okvir i
- IASB-ov konceptijski okvir.

2.1.1.1 FASB-ov konceptijski okvir

Osnovan 1973. godine, Odbor za financijske računovodstvene standarde (FASB), nezavisna i neprofitna je institucija koja sa sjedištem u Norwalku u Connecticutu, ima za cilj uspostaviti standarde financijskog računovodstva i izvještaje u Sjedinjenim Američkim Državama. Sastavlja, nadgleda i regulira javna i privatna društva te neprofitne udruge koje prate opće prihvaćena računovodstvena načela (US GAAP). GAAP se odnosi na skup standarda po kojem kompanije, neprofitne organizacije i vlade trebaju pripremiti i predstaviti svoje financijske izvještaje, uključujući sve transakcije povezanih stranaka.

Zaklada za financijsko računovodstvo (FAF), nezavisna je i neprofitna organizacija koja podržava i nadzire FASB. Odgovorna je za financiranje FASB-a i administraciju, imenovanje FASB-a i Odbora za vladine računovodstvene standarde (GASB).

2009. godine FAF je pokrenuo FASB računovodstvene standarde kodifikacije kojima je svrha da budu jedinstveni izvor za nevladina autoritativna te općeprihvaćena načela u SAD-u.

Posljednjih godina FASB surađuje s Odborom za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) na uspostavljanju kompatibilnih standarda širom svijeta.

Razlikuju se tri razine FASB-ova konceptijskog okvira, Kieso et al.(2015):

- odrediti cilj i glavnu zadaću računovodstva
- utvrditi značenje računovodstvenih podataka i dijelove financijskih izvještaja
- postaviti pravila priznavanja i određivanja elemenata financijskih izvještaja.

Na prvoj razini objašnjava generalne i općenite poteškoće koji se javljaju glede informacija koje su značajne investitorima i kreditorima. Druga razina povezuje prvu i treću, a treća razina predstavlja specifične mogućnosti te kako ih neki mogu riješiti.

2.1.1.2 IASB-ov konceptijski okvir

Moderna gospodarstva obaziru se na međunarodne transakcije i slobodan obrtaj međunarodnog kapitala. Više od trećine svih financijskih transakcija odvija se preko granica, a očekuje se da će taj broj rasti. Ulagачi traže mogućnosti za diverzifikaciju i ulaganja diljem svijeta, dok kompanije poduzimajući transakcije, zaprimajući kapital ili imaju internacionalne operacije i podružnice u više zemalja svoje poslovanje nastoje dispenzirati (IFRS Foundation, 2021).

Implementacija nacionalnih računovodstvenih standarda značila je da se iznosi iskazani u financijskim izvještajima mogu izračunati na drugačijoj osnovi, odnosno na istoj osnovi za sve transakcije. Stoga, 1973. na osnovi dogovora vrhunskih računovodstvenih organizacija iz Australije, Kanade, Francuske, Njemačke, Japana, Meksika, Nizozemske, Velike Britanije, Irske i Sjedinjenih Američkih Država, nastaje Komitet za međunarodne računovodstvene standarde (IASB).

IASB je osnovan uz sljedeća dva cilja definirana statutom:

- rad na oblikovanju, objavljivanju i promicanju računovodstvenih standarda koji bi bili korišteni širom svijeta
- rad na usklađivanju propisa, standarda, postupaka koji se odnose na financijsko izvješćivanje (Pervan, 2019).

Godine 2001. u SAD-u nastaje IFRS Fondacija (MSFI Zaklada dalje u tekstu), koja je podijeljena na dva tijela:

- Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) i
- Odbor za međunarodne standarde održivosti (ISSB)

U nastavku slijedi kratak prikaz upravljačke, tehničke i savjetodavne strukture te specijaliziranih savjetodavnih grupa (Deloitte, 2022).

Upravljačka struktura:

- MSFI Zaklada

Zakladom upravlja odbor od 22 povjerenika pod kojim djeluje odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB). Cilj Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja je zahtijevati visokokvalitetne, transparentne i usporedive informacije u financijskim izvještajima i drugim financijskim izvješćima kako bi pomogli ulagačima, drugim sudionicima na svjetskim tržištima kapitala i drugim korisnicima financijskih informacija, donijeti ekonomske odluke.

Povjerenicima zaklade cilj je preuzimanje odgovornosti za uspostavljanje i održavanje odgovarajućih financijskih aranžmana, odrediti pravno lice pod kojim će MSFI Zaklada djelovati. Oni imenuju članove IASB-a, Odbora za tumačenje MSFI-a i Savjetodavnog vijeća MSFI-ja.

- Odbor za nadzor postupka (DPOC)

Osnovan je 2006. godine, a njegova svrha je odobravanje odgovarajućeg postupka i nadgledanje usklađenosti IASB-a s propisanim postupkom, uključujući uspoređivanje IASB-ovog propisanog postupka u odnosu na druge organizacije kako bi se zajamčila najbolja praksa ocjenjivanja ispunjenja povjerenika u njihovoj nadzornoj funkciji u skladu s Ustavom Zaklade MSFI-ja.

- Nadzorni odbor

Primarna svrha Nadzornog odbora je služiti kao mehanizam za formalnu interakciju između tijela nadležnih za tržište kapitala i Zaklade za MSFI, čime se olakšava sposobnost tijela nadležnih za tržište kapitala koja dopuštaju ili zahtijevaju korištenje Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) u svojim jurisdikcijama učinkovito izvršavati svoje mandate koji se odnose na zaštitu ulagača, integritet tržišta i ulaganje kapitala. Cilj je poboljšati javnu odgovornost Zaklade za MSFI, a da se pritom ne naruši neovisnost procesa postavljanja standarda.

Tehnička struktura:

- Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB)

Neovisno je tijelo privatnog sektora koje razvija i odobrava međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI). Sastoji se od 14 članova. IASB ima potpunu odgovornost za sva tehnička pitanja Zaklade MSFI u vezi s financijskim izvještavanjem.

- Odbor za tumačenje MSFI-a

Odbor za tumačenje MSFI-a svoju primjenu očituje davanjem pravovremenih smjernica na temelju pitanja financijskog izvještavanja koja još nisu zasebno razrađena u MSFI-ovima, u kontekstu IASB-ovog okvira. Odbor se sastoji od četrnaest članova s pravom glasa, koje imenuju povjerenici Zaklade MSFI u trajanju od tri godine (s mogućnošću obnavljanja).

- Odbor za međunarodne standarde održivosti (ISSB)

Osnovan je 2021. godine. Cilj ISSB-a je da cjeloviti globalni temelj standarda i izdavanja vezanih uz stabilnost koji ulagačima i drugim sudionicima na tržištu kapitala pružaju informacije o potencijalnim rizicima vezanih uz stabilnost tvrtki, o klimatskim i drugim pitanjima vezanih uz zaštitu okoliša kako bi im olakšali u donošenju odluka.

- IASB radne skupine

Prema Ustavu Zaklade MSFI-ja, IASB će obično formirati radne skupine ili druge vrste specijaliziranih savjetodavnih skupina za davanje savjeta o velikim projektima. Prije osnivanja radne skupine, IASB se oglašava za nominacije i prijave.

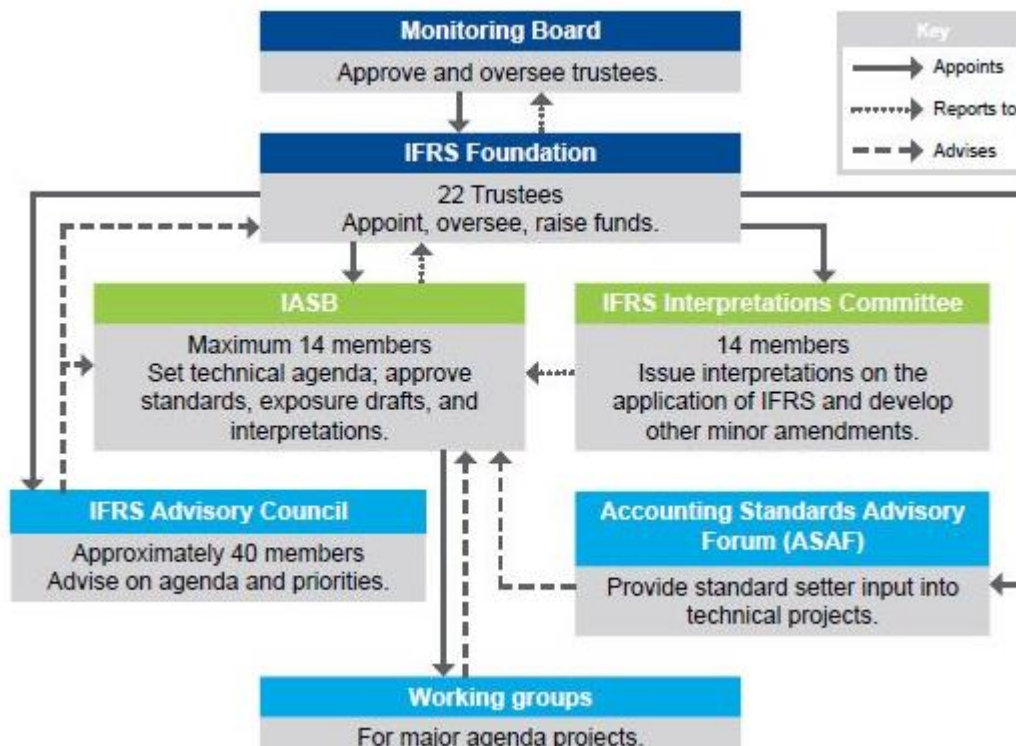
Savjetodavna struktura:

- Savjetodavni forum za računovodstvene standarde (ASAF)

Savjetodavni forum za računovodstvene standarde (ASAF) formalizira i pojednostavljuje odnose između Zaklade za MSFI i IASB-a s predstavnicima iz cijele zajednice koja postavlja standarde. ASAF je nastao 2013. godine i sastoji se od 12 članova i predsjednika bez prava glasa. Članovi se biraju iz sljedećih geografskih regija: Afrika (1 član), Sjeverna i Južna Amerika (3 člana), Azija (3 člana), Europa (3 člana) i 2 člana nasumično iz svijeta.

- Savjetodavno vijeće za MSFI

Savjetodavno vijeće za MSFI osigurava forum za IASB za savjetovanje sa širokim spektrom zainteresiranih strana na koje utječe rad IASB-a, s ciljem savjetovanja Odbora o odlukama dnevnog reda i prioriteta u radu. Trenutno broji oko 50 članova.

Slika 2: Struktura IASB-a

Izvor: Deloitte, <https://www.iasplus.com/en/resources/ifrsf>

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) donesenim konceptualnim okvirom za financijsko izvještavanje razdvaja kvalitativne karakteristike u dvije grupe (IASB, 2010):

- temeljne kvalitativne karakteristike – važnost i vjerno predočavanje
- poboljšane kvalitativne karakteristike – usporedivost, provjerljivost, pravodobnost i razumljivost

Tipurić et al. (2008) navode da IASB ističe tri jedinstvena cilja financijskog izvještavanja koje sadrži u svom konceptijskom okviru:

- 1) osiguranje informacije o financijskoj poziciji koja obuhvaća likvidnost, imovinu, solventnost i izvore imovine
- 2) osiguranje informacija koje utječu na vještinu stjecanja profita koristeći se uložnim resursima, tj. pružajući informacije o uspješnosti poslovanja

- 3) osiguranje informacija o novčanim tijekovima, čije informacije mogu iskoristiti za prognoziranje budućih novčanih tijekova i njihove primjene.

Među korisnicima financijskih izvještaja navode se:

- Ulagači
- Zajmodavci
- Dobavljači i ostali vjerovnici
- Zaposlenici
- Kupci
- Država i njene agencije
- Javnost, itd.

Cilj financijskih izvješća je pružanje informacija o:

- financijskom položaju – informacija koja ovisi o ekonomskim resursima pod nadležnošću kompanije, financijskoj strukturi, likvidnosti, solventnosti, ali mogućnost prilagodbe izmjenama u okolini; sadržano u bilanci
- uspješnosti - informacija koja je korisna za predviđanje budućih novčanih tijekova iz postojećih resursa, kao i za predviđanje dodatnih novčanih tijekova koji bi se mogli ostvariti ulaganjem dodatnih resursa; sadržano u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti
- promjenama financijskog položaja - omogućuju predviđanje budućih novčanih priljeva i njihove uporabe; sadržane u izvješću o novčanim tokovima

Međutim, financijska izvješća ne mogu osigurati sve informacije pri donošenju odluka jer prikazuju sliku poslovanja baziranu na prošlim događajima, dok su odluke uglavnom usmjerene prema budućnosti i obično ne pružaju sve nefinancijske informacije koje su korisne za odlučivanje (Pervan, 2019).

Navode se dvije pretpostavke na kojima se temelji IASB-ov konceptijski okvir, a to su:

- nastanak događaja i
- neograničenost vremenskog poslovanja.

Nastanak poslovnog događaja objašnjava da se poslovna promjena evidentira onda kada nastane, a ne u periodu kada ona izazove priljev/odljev novca ili novčanih ekvivalenata. Time financijska izvješća uključuju obveze i imovinu koja će u budućnosti stvarati priljeve/odljeve novca i novčanih ekvivalenata, a ne samo prošle događaje.

Neograničenost vremena poslovanja procjenjuje da će kompanija nastaviti poslovati neograničeno, da nema naznaka bankrota ili drugih slučajeva za njeno ukidanje jer to zasigurno utječe na prezentiranje financijskih izvještaja.

Zadovoljavajući uvjete, da će bilo koja buduća ekonomska korist pritijecati u kompaniju ili otijecati iz nje i da financijska pozicija ima cijenu koja se može izmjeriti, priznat će se i uključiti elementi u bilancu i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Kao osnovni elementi financijskih izvještaja navode se sljedeći:

- Imovina
- Obveze
- Glavnica.

Dok se za mjerenje uspješnosti poslovanja navode:

- Prihodi
- Rashodi.

Sa sigurnošću se može utvrditi da je od velikog značaja da su financijska izvješća sastavljena prema karakteristikama razumljivosti, važnosti, pouzdanosti i usporedivosti.

U nastavku će se objasniti dio IASB-ova konceptijskog okvira koji uključuje izvještavanje o promjenama financijskog položaja, financijskom položaju i uspješnosti.

Financijski položaj uvelike ovisi o financijskoj strukturi, solventnosti, vještini prilagodbe promjenama u okruženju, likvidnosti i ekonomskim resursima koje subjekt ima pod kontrolom.

Uspješnost pojedinog subjekta zahtjeva informacije mogućih izmjena u ekonomskim resursima koje će u budućnosti zasigurno biti pod kontrolom potencijalnog subjekta.

Informacije o promjeni financijskog položaja potencijalnog subjekta od velikog su značaja kod procjenjivanja njegovih poslovnih, ulagačkih i financijskih aktivnosti tokom promatranog

razdoblja.

Sve prethodno navedeno prezentirano je u tri izvještaja, a to su:

- Bilanca
- Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti
- Izvještaj o novčanim tokovima.

Ono što bi se trebalo naglasiti je da pri donošenju poslovnih odluka svi navedeni izvještaji bi se trebali sagledati zajedno, jer pojedinačno mogu prikazati krivu sliku o ekonomskoj situaciji pojedinog subjekta.

2.1.2 Obvezno izvještavanje

Obvezno izvještavanje je propisano zakonom i razlikuje se od zemlje do zemlje. Nepoštivanjem, namjernim ili slučajnim propustom kod sastavljanja financijskih izvještaja i svih dodatno propisanih objava uz njih, a koja su propisana zakonom, podliježe se sankciji.

Prema Zakonu o računovodstvu (Narodne novine, br. 78/15, 120/16, 116/18, 42/20 i 47/20 čl.19) poduzetnici i druge pravne i fizičke osobe iz članka 4. stavka 3. Zakona dužni su sastavljati godišnje financijske izvještaje u obliku, sadržaju i na način propisan Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.

Godišnje financijske izvještaje čine:

- Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)
- Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti (RDIG i OSD)
- Izvještaj o novčanim tokovima
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke uz financijske izvještaje.

Mali i mikro poduzetnici obvezni su sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje. Međutim, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u sklopu izrade svojih godišnjih financijskih izvještaja nisu obvezni predložiti poduzetnici koji primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvještavanja.

Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja detaljnije je propisana struktura i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja. Nadzorna tijela nadležna za nadzor poslovanja poduzetnika propisuju strukturu i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja poduzetnika čije je poslovanje određeno posebnim propisima, odlukom ili pravilnikom.

Uz Ministarstvo financija, Poreznu upravu, nadziranje dijela računovodstvenih poslova nadležni su državni organi: Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga i Hrvatska narodna banka; na način kako je propisano odredbama Zakona (Ministarstvo financija, 2022).

Zakonom o tržištu kapitala određeno je za izdavatelje čiji su vrijednosni papiri objavljeni na uređeno tržište, između ostalog, obveza sastavljanja godišnjeg izvještaja, rok i sadržaj godišnjeg izvještaja te način na koji se godišnji izvještaj objavljuje javnosti. Dodatno je propisano da će se godišnji izvještaji izdavatelja koji se odnose na poslovne godine koje započinju 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma, s prvom predajom u 2021. godini, izrađivati u jedinstvenom elektroničkom formatu za izvješćivanje (ESEF) koji je propisan regulatornim tehničkim standardima koje izrađuje ESMA (Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala) i usvaja Europska komisija.

Ovi regulatorni tehnički standardi propisani su Delegiranom Uredbom Komisije (EU) 2019/815 o dopuni Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za specifikaciju jedinstvenog elektroničkog formata za izvještavanje. Tom Uredbom propisan je jedinstveni elektronički format za izvješćivanje (ESEF - The European Single Electronic Format) (HANFA, 2018).

MSFI (Međunarodni standardi financijskog izvještavanja) primjenjuju se u Hrvatskoj od 01. srpnja 2013. godine nakon objave u Narodnim novinama. MSFI su dužni primjenjivati veliki poduzetnici koji kotiraju svoje vrijednosne papire na tržištu kapitala i subjekti od javnog interesa. Mali i srednji poduzetnici isto tako mogu primijeniti MSFI-jeve ukoliko to žele ili mogu primijenjivati standarde koje je donio OSFI (Odbor za standarde financijskog izvještavanja). OSFI osnovan temeljem Zakona o računovodstvu donosi HSFI-jeve (Hrvatski standardi financijskog izvještavanja) koji stupanju na snagu od 01. siječnja 2008. godine. HSFI primjenjuju mikro, mali i srednji poduzetnici. Tablica 1 u nastavku rada daje uvid u način klasificiranja poduzetnika u mikro, male, srednje i velike.

2.1.3 Dobrovoljno izvještavanje

Dobrovoljno izvještavanje podrazumijeva dodatno pružanje informacija od strane menadžmenta o prosperitetima poduzeća izvan okvira izvještavanja zahtijevanog tradicionalnim financijskim izvještavanjem u skladu s općeprihvaćenim računovodstvenim standardima. Posljedica je implementacije dobrih praksi korporativnog upravljanja u nastojanju da se transparentnijim poslovanjem smanje troškovi eksternog financiranja (Džidić i Marijanović, 2016).

Objavom nefinancijskih podataka, kompanije žele privući i zadržati potencijalne investitore, poboljšati sliku svog poslovanja kod javnosti te ono najbitnije, biti konkurentni i vodeći na tržištu kapitala. Zato se danas, u nefinancijskim izvještajima pojedinih kompanija, mogu pronaći informacije o očuvanju okoliša, društveno odgovornim projektima te brojne druge nefinancijske informacije koje svakako daju svoj doprinos kod poslovne slike listanih kompanija.

Pri dobrovoljnim ili nefinancijskim izvještavanjem podrazumijevaju se one informacije koje nisu bile obvezne ni propisane nekim zakonom. Dakle, obzirom da je dobrovoljno izvještavanje dio unutarnje politike promatranih kompanija, bitno da je da su svi podaci prikazani transparentno i istinito. Takve informacije trebaju korisnicima tih informacija prikazati prošlu sliku, sadašnju i buduće ciljeve koje očekuju ostvariti.

Direktiva 2014/95/EU predlaže kako bi se poboljšala dosljednost i usporedivost nefinancijskih informacija koje se objavljuju diljem Unije, određena velika poduzeća trebala bi izraditi nefinancijsko izvješće s informacijama koje se odnose na:

- okolišna – trebala bi obuhvatiti detalje o trenutnim i predvidljivim učincima poslovanja poduzeća na okoliš sukladno potrebi za zdravlje i sigurnost, emisiju stakleničkih plinova, uporabu vode i onečišćenje zraka, uporabu obnovljivih i/ili neobnovljivih izvora energije
- socijalna i kadrovska – odnose se na mjere koje su donesene zbog provedbe temeljnih konvencija Međunarodne organizacije rada, jamčenja jednakosti spolova, uvjeta rada, socijalnog dijaloga, poštovanja prava sindikata, poštovanja radnika na informacije i savjetovanje, zdravlja i sigurnosti na poslu te dijaloga s lokalnim zajednicama i/ili na mjere poduzete radi osiguravanja zaštite i razvoja tih zajednica

- poštovanje ljudskih prava – obuhvatiti podatke o sprječavanju ljudskih prava
- borbom protiv korupcije i podmićivanja –predočiti važeće instrumente za borbu protiv korupcije i podmićivanja.

Objavljivanjem nefinancijskih informacija kompanije mogu dosta naučiti o sebi. Istraživanjem organizacija Accountancy Europe, GRI-ja (Global Reporting Initiative) i CSR Europe iz 2017. godine došlo se do zaključaka da su dobrobiti za kompaniju:

- Povećanje povjerenja interesnih skupina prenošenjem visokokvalitetnih, jasnih, provjerljivih nefinancijskih informacija i integracijom povratnih informacija u poslovni model
- Prilika da poduzeće upozna sebe i svoje aktivnosti izradom nefinancijskog izvješća
- Generiranje i kreiranje stalnih poboljšanja u poslovanju tvrtke u smislu društvenih, ekoloških i ekonomskih utjecaja kroz učenje iz prošlih iskustava i kroz odnose s utjecajnim interesnim skupinama
- Prezentirajući odgovorne i etične poslovne prakse kao srž poslovanja u fokus se stavlja integritet kompanije i njeno poslovanje.

2.2 Direktive Europske unije

Direktive Europske unije javljaju se već od 1973. godine, a prva direktiva bila je o neživotnom osiguranju. Zatim 1977. godine javlja se Prva bankarska direktiva, a 1979. godine Prva direktiva o životnom osiguranju. Direktive su vrste pravnog akta Europske unije kojima se određuje cilj svih članica EU-a, a svaka članica ima pravo taj cilj izvršiti samostalno i na svoj način.

Direktive, nove zakone i politike donose:

- Europski parlament
- Europska komisija i
- Vijeće Europske unije.

Vijeće Europske unije i parlament usvajaju nove zakone i odluke, a Europska komisija ih donosi.

Vijeće Europske unije i Europski parlament 26. lipnja 2013. godine donijeli su novu *Direktivu 2013/34/EU o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća*. Ova direktiva mijenja Četvrtu direktivu Vijeća 78/660/EEZ od 25. srpnja 1978. godine o godišnjim financijskim izvještajima za određene vrste trgovačkih društava i Sedmu direktivu Vijeća 83/349/EEZ od 13. lipnja 1983. godine o konsolidiranim financijskim izvještajima (EUR – Lex, 2022).

Direktiva nalaže sljedeće kategorije poduzeća te se za navedene uvjete smatra da poduzeća spadaju u određenu kategoriju ako na datum bilance ne prelaze granične vrijednosti najmanje dva od sljedeća tri kriterija.

Tablica 1: Prikaz poduzeća po kategorijama

	MIKRO	MALA	SREDNJA	VELIKA
Bilanca ukupno	350 000 EUR	4 000 000 EUR	20 000 000 EUR	20 000 000 EUR
Neto prihod	700 000 EUR	8 000 000 EUR	40 000 000 EUR	40 000 000 EUR
Prosječan broj zaposlenih (godišnje)	10	50	250	250

Izvor: Izradio autor

Kod malih poduzeća države članice mogu odrediti pragove veće od bilance i neto prihoda. Međutim, pragovi ne smiju prelaziti 6.000.000 EUR za ukupnu bilancu i 12.000.000 EUR za neto prihod.

Godišnji financijska izvješća složena su cjelinu i za sva poduzeća obuhvaćaju, najmanje, bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijski izvještaj. Države članice mogu zatražiti da, osim

malih poduzeća, uz dokumente iz prvog podstavka, u godišnje financijske izvještaje uključe i druge izvještaje za veća poduzeća (EUR – Lex, 2022).

Kod izrade konsolidiranih financijskih izvještaja poduzeća trebaju sastavljati izvještaje prema sljedećim načelima:

- poduzeća posluju na način da se očekuje vremenska neograničenost poslovanja
- računovodstvene politike se ne mijenjaju iz godine u godinu
- dobit, obveze i sva negativna usklađivanja se priznaju s datumom bilance
- rezultati bilance i računa dobiti i gubitka mjere se na temelju obračuna
- početna bilanca mora odgovarati onoj iz prošle godine
- dijelovi aktive i pasive vrednuju se odvojeno
- zabranjena je kompenzacija između aktive i pasive ili prihoda i rashoda
- elementi računa dobiti i gubitka i bilance obračunavaju se prema predmetu transakcije
- stavke navedene u godišnjim financijskim izvještajima mjere se prema kupovnoj cijeni ili trošku proizvodnje.

Pravo na revalorizaciju imaju sve države članice. Mogu zatražiti za bilo koju vrstu poduzeća revalorizaciju i tada trebaju odrediti sadržaj i granične vrijednosti te pravila za primjenu revalorizacije. U slučaju razlika, revalorizacijska rezerva može se kapitalizirati odvojeno ili u potpunosti ali nikada se ne smije smanjiti. Vrijednosno usklađenje svake godine obračuna se na temelju revaloriziranog iznosa.

Prema Direktivi 2006/43/EZ za države članice reviziju moraju imati subjekti od javnog interesa, srednja i velika poduzeća, a reviziju treba napraviti jedan ili više revizora koji su prethodno ovlašteni od strane države članice. Ovlašteni revizori isto tako daju mišljenja da li je izvješće posloводства sastavljeno u skladu sa zakonom i da li je usklađeno s financijskim izvještajem za tu godinu.

Direktivom transparentnosti 2004/109/EZ želi se poboljšati pouzdanost informacija koje izvješćuju dioničare o izdavanju vrijednosnih papira na tržištima koji posluju u EU. Ova direktiva izmijenjena je 2013. godine *Direktivom 2013/50/EU*. Izmjenom direktive smanjio se način

izvještavanja za male i srednje poduzetnike i unaprijedila se razina transparentnosti posebice kada je riječ o izvještavanju korporativnog vlasništva. Direktivom je ukinuto izdavanje tromjesečnih izvještaja ali moraju se objaviti godišnja i privremena financijska izvješća (izvješća uprave).

2.3 Prethodna istraživanja o financijskim izvještajima na Internetu

Među početnim istraživanjima financijskog izvještavanja na Internetu može se uzeti ono od Brennana i Hourigana iz 1998. godine u kojem je dokazano da 37% kompanija objavljivalo svoja financijska izvješća na internetu. Dok je recimo Hedlin (1999) u Švedskoj iz odabranog uzorka od 60 kompanija pronašao samo jednu kompaniju koja nije imala internet stranicu.

Uzevši u uzorak 300 kompanija iz članica EU, Bonson i Escobar (2002), došli su do zaključka da one kompanije iz sjeverne i središnje Europe imaju veću razinu transparentnosti za razliku od onih s juga Europske unije.

Patel et al. (2002) proveli su istraživanje uzevši znatno drukčije kompanije u uzorak od prethodnog istraživanja Bonsona i Escobara. Oni su u uzorak odabrali 354 kompanije iz 19 zemlji u razvoju. Rezultat je bio da su kompanije iz Latinske Amerike, Bliskog istoka i istočne Europe imaju lošiji rezultat od onih iz Azije i južne Afrike.

Bollen et al. (2006) su proširili prethodna istraživanja o korištenju interneta za odnose s investitorima istraživši elemente kvalitete web stranica. Prikupivši podatke od 270 dioničkih društava, iz šest zemalja – Australija, Belgija, Francuska, Nizozemska, Južnoafrička Republika i UK; deskriptivni rezultati pokazuju da internet izvještavanje na web stranicama dobro zastupljeno. Istraživanje je pokazalo da razina rezultata koju je dioničko društvo ostvarilo na svojoj stranici za odnose s investitorima je značajno utjecalo na veličinu društva, razinu prisutnosti društva u inozemstvu (kotiranje na inozemnim burzama i visina inozemnog prihoda), udio dionica dostupnih individualnim investitorima i okruženje objavljivanja.

Istraživanje koje je proveo Pervan (2006), na slovenska i hrvatska dionička društva koja kotiraju na burzi imaju dva aspekta: komparativni i eksplanatorni. Uzorak je činilo 55 dioničkih društava iz Hrvatske i 30 iz Slovenije koji su na osnovu 30 elemenata dobili ocjenu Internet financijskog istraživanja (IFI ocjena). Prosječna ocjena hrvatskih društava iznosila je 6,85, a slovenskih 17,63. Statistički značajna i pozitivno povezana, IFI ocjena hrvatskog uzorka, mjerena s brojem dioničara, prometom dionica na burzi, veličinom i profitabilnošću dok je statistički značajna ali i negativna veza utvrđena za turizam i brodski promet. Regresijskom analizom pokazalo se da pozitivan utjecaj na IFI ocjenu ima većinsko strano vlasništvo.

Razmotrivši determinante korporativnog izvješćivanja na internetu francuskih dioničkih društava Boubaker et al. (2011), testiraju uzorak od 529 dioničkih društava koje kotiraju na burzi 2005. godine. Rezultati pokazuju da su velika dionička društva, revidirana društva, ona s disperziranom vlasničkom strukturom, te one koje su izdale obveznice ili dionice tih društava iz IT industrije intenzivno koristile internet za otkrivanje informacija svojim dioničarima.

Al-Htaybat (2011) objašnjava internet izvještavanje u Jordanu iz 2010. godine. Od 272 kompanija koje su tada kotirale na burzi, njih 175 su imale internet stranicu koja je aktivna. Indeks se sastojao od 70 elemenata financijskih i nefinancijskih stavki. Ukupna prosječna razina korporativnog izvještavanja na internetu iznosila je 70%.

Istraživanjem slovenskih kompanija, Dolinšek et al. (2014), da bi utvrdili razinu financijskog izvještavanja na internetu, uključili su i sadržaj i prikaz (prezentaciju) financijskih informacija. Cilj je bio i istražiti mišljenje korisnika o novim metodama financijskog izvješćivanja. Indeks je sastavljen od 32 sadržajna elementa i 18 prezentacijskih. Utvrđeno je da 52,64% velikih kompanija objavljuje svoje financijske rezultate na svojim web stranicama. Isto tako, autori su došli do zaključka da veća društva, društva niže koncentracije vlasništva, javna dionička društva i društva financijskog sektora u većoj mjeri objavljuju financijske podatke u odnosu na druga društva.

Istraživanjem iz 2015. godine, Bowrin (2015), je ispitao sveobuhvatnost i odrednice karipskih dioničkih društava koji kotiraju na četiri karipske burze. U istraživanje je uključeno 65 dioničkih

društava s običnim dionicama. U istraživanju je ispitan odnos između karakteristika dioničkih društava (veličina, pripadnost industriji, status na burzi i uloge izvršnog direktora) i sveobuhvatnosti korporativnog internetskog izvješćivanja (CIR), dok je važnost financiranja mjerena javnim kapitalom, starosti društva i profitabilnosti. Od 107 elemenata, zaključak je da većina društava posjeduju svoju internetsku stranicu i pravovremeno objavljuju svoje financijske podatke (njih 63,1%).

Aboutera i Hussein (2017) ispitavši odrednice internet financijskog izvješćivanja egipatskih dioničkih društava koji kotiraju na burzi u Egiptu i Nilu. U uzorak su bile uključena samo ona društva koja objavljuju svoje podatke na internetu. Za mjerenje razine internet financijskog izvješćivanja odabrano je 56 elemenata. Kao nezavisne varijable postavljene su: veličina kompanije, profitabilnost, likvidnost, financijska poluga, starost kompanije, vrsta revizora i vlasnička struktura. Regresijskim modelom dokazano je da je veličina kompanije, vrsta revizora i starost kompanije značajno utječe na IFR.

Izveštavanje u zemljama u razvoju su istražili Bananuka et al. (2018). Kroz intervju od 35 glavnih financijskih direktora i voditelja odjela interne revizije raznih kompanija za financijske usluge, autori su otkrili da su pritisci dioničara, specifične karakteristike financijskih kompanija i čimbenici upravljanja ključni čimbenici koji mogu utjecati na usvajanje internetskog financijskog izvješćivanja kod gospodarstava u razvoju.

Autori Khusniah i Mayasari (2019) su ispitali koji su čimbenici koji utječu na razinu otkrivanja IFR-a na podsektor robe za kupce proizvodnih kompanija. U pet godina u uzorku su bila 173 opažanja. Korištena je višestruka regresija kojom se došlo do zaključka da veličina kompanije, profitabilnost i kvaliteta revizije utječu na razinu objavljivanja IFR-a. Dok vlasnička struktura ne utječe na razinu objave IFR-a.

Sposobnost provođenja analize i ispravne interpretacije podataka od ključne je važnosti u gotovo svakom području pa tako i u financijskom. Dolinšek (2020) je u istraživanju na 27 slovenskih dioničkih društava koja kotiraju na Ljubljanskoj burzi provela istraživanje na temelju indeksa internet financijskog izvještavanja. Provedene su različite statističke analize (univarijatne,

bivarijatne i multivarijatne), a deskriptivnom statistikom identificirane su glavne karakteristike IFR indeksa dok je korištenjem t-testa za dva neovisna uzorka utvrđeno je da postoji razlika između dioničkih društava navedenih u dva različita listinga. Višestrukom regresijskom analizom otkriveno da je veličina društva faktor koji utječe na razinu IFR indeksa.

Ispitujući karakteristike kompanija i determinante korporativnog upravljanja prakse internetskog financijskog izvješćivanja (IFR) u Saudijskoj Arabiji, Boshnak (2020) nastoji pomoći rješavanju nedostatka istraživanja za kompanije u regiji MENA (Bliski istok i sjeverna Afrika). U radu se koriste ručne analize sadržaja i regresijske analize online podataka o godišnjim izvješćima za saudijske kompanije uvrštene na burzu za 2018. koristeći 28 IFR elemenata. Rezultati pokazuju da je IFR saudijskih kompanija s vremenom porastao u usporedbi s prethodnim studijama na prosječnih 85% otkrivanja podataka kao rezultat implementacije IFRS-a i novih propisa korporativnog upravljanja. Veličina kompanije je pozitivna odrednica IFR objavljivanja, starost tvrtke i koncentracija vlasništva negativni su pokretači.

Upotrebom ekonometrijske analize, Khlifi (2021), želi razjasniti odnos između IFR i korporativnih karakteristika. Istraživanje je bilo u 4 faze i sastoji se od nasumično odabranog uzorka od 152 internet stranice tuniških kompanija. Rezultati su pokazali da varijable koje bi se trebale koristiti za objašnjenje razine IFR-a su: veličina kompanije, koncentracija vlasništva, učinak kompanije i likvidnost.

Novije istraživanje Zawadija (2022), ispitalo je potencijalne pokretače koji mogu utjecati na razinu korporativnog internetskog financijskog izvješćivanja i objavljivanja listanih dioničkih društava u Tanzaniji. Ukupno 15 društava analizirano je od 2015-te do 2020-te godine. Rezultati istraživanja otkrili su da su veličina društva, zaduženost, likvidnost, veličina odbora, neizvršni direktori i vrsta revizorske tvrtke pozitivno i značajno utječu na IFR, dok je profitabilnost negativna i značajna za IFR.

3. OBLIKOVANJE INDEKSA FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA NA INTERNETU

Prikupljenim podacima sa službenih stranica kompanija koje su uzete u ovo istraživanje dobit će se Indeks financijskog izvještavanja na Internetu. Kompanije koje su odabrane su listane na Zagrebačkoj burzi u 2021. godini. U ovo istraživanje su uzeti podaci s burze listanih kompanija koje su ostvarile minimalno 8.000.000,00 kn prometa u prošloj godini zaključno s 31.12.2021. godine.

Ovaj indeks je dopuna IFI ocjene (Pervan, 2006) kojom su bila uspoređena dionička društva iz Hrvatske i Slovenije koja kotiraju na burzama. Bučević (2017) u svom diplomskom radu radio je slično istraživanje isto na uzoru Pervana (2006). Za ovo istraživanje, od 30 kriterija koje je Pervan uzeo, dodana su još 24 kriterija.

3.1 Izbor i opis varijabli

Kao što je gore navedeno, sljedeća 54 elementa koji se uzimaju za ukupnu ocjenu pojedine listane kompanije podijeljena su u 4 grupe. Svaka grupa će se kratko objasniti.

Kod davanja ocjena postoje samo dvije solucije, a to je 0- nije zadovoljeno ili 1 – zadovoljeno.

A) Informacije iz financijskih izvještaja

1. Bilanca
2. Bilanca iz prethodne godine
3. Račun dobiti i gubitka
4. Račun dobiti i gubitka iz prethodne godine
5. Izvještaj o novčanom toku
6. Izvještaj o promjenama kapitala
7. Revizorsko izvješće
8. Revizorsko izvješće iz prethodne godine
9. Bilješke uz financijske izvještaje
10. Računovodstvene politike
11. Informacije o dijelovima poslovanja

12. Informacije o inozemnom poslovanju
13. Kvartalna izvješća
14. Polugodišnja izvješća
15. Financijski kalendar

Informacijama iz financijskih izvještaja kao i izvještajima iz prethode godine pruža se uvid u poslovanje kompanije kako ove tako i prošle godine. Uvid u prošle izvještaje daje mogućnost usporedbe i rasta ili pada pojedine kompanije.

Revizorsko izvješće daje neovisan uvid u poslovanje kompanija te tim ulijeva sigurnost potencijalnim ulagačima.

Podaci o poslovanju koje pruža uprava daju malo jasniju sliku o dijelovima poslovanja pojedine kompanije.

B) Ostale korisne informacije

16. Tržišna cijena dionice
17. Povijest kretanja cijena dionice
18. Top 10 dioničara
19. Objave za javnost
20. Izvješće uprave
21. Izvješće nadzornog odbora
22. Prognoza trendova u budućnosti
23. Povijest kompanije
24. Certifikati kvalitete
25. Tržišni udio proizvoda/usluga
26. Popis proizvoda/usluga

Cijena dionice i njeno prošlo kretanje svrstavaju kompaniju na lošije ili povoljnije mjesto u očima investitora. Isto tako pružajući uvid u te informacije postaju transparentnije u odnosu na druge listane kompanije.

Izvješćem uprave i nadzornog odbora sadržanim u godišnje izvješće pojedine kompanije, čitatelj godišnjeg izvješća ima priliku pročitati viđenje i stav ključnog rukovodstva.

Iako slabo zastupljen, tržišni udio proizvoda/usluge koje kompanije pružaju trebao bi biti dobar indikator onoga u što bi se trebalo više ulagati ali isto tako i onoga od čega je bolje odustati. Certifikatima kvalitete kompanije svoje proizvode i usluge dižu na veći nivo i ulijevaju sigurnost kod klijenata.

C) Transparentnost upravljanja

27. Podaci o upravi
28. Kontakt za članove uprave
29. Podaci o plaćama članova uprave
30. Podaci o nadzornom odboru
31. Kontakt za članove nadzornog odbora
32. Podaci o plaćama članova nadzornog odbora
33. Izjava odgovornosti uprave za financijske izvještaje
34. Kodeks korporativnog upravljanja
35. Društveno odgovorno poslovanje
36. Organizacijska struktura
37. Link za maticu/podružnicu
38. Podaci o zaštiti na radu
39. Podaci o zaštiti okoliša
40. Struktura zaposlenika
41. Odnos prema zaposlenima
42. Rizik industrije
43. Rizik likvidnosti

Transparentnost upravljanja i svi gore navedeni elementi imaju jako veliku ulogu kod kreiranja mišljenja o ulaganju, kreditiranju kod listanih kompanija. Iako su elementi iz prve grupe ključni pokazatelji financijske uspješnosti, elementi ove skupine su ključni u završnoj odluci, a to je odabrati kompaniju ili ne.

Kako je već navedeno da su ovi podaci ključni, jasno je da informacije o upravi i nadzornom odboru igraju veliku ulogu kod investitora. Tim informacijama pruža se uvid javnosti u životopise članovima uprave i nadzornog odbora ali i njihove plaće, bonusa i dodatnih naknada

koje primaju. Imajući to, kompanije zasigurno olakšavaju investitorima u donošenju njihove odluke.

U današnje vrijeme zaštita okoliša je jako bitna i posvećuje joj se dosta pažnje, samim tim sve ove kompanije ili proizvođači proizvode ili pružajući usluge sudjeluju u onečišćavanju okoliša. Zato se dio godišnjeg izvješća u kojem bi trebali navesti svoja rješenja o zbrinjavanju otpada trebaju itekako uzeti u obzir prilikom bilo kakvih odluka.

D) Tehnička potpora korisnicima

44. Poseban dio stranice za investitore
45. Interni pretraživač web stranice
46. E-mail
47. Newsletter
48. Mogućnost preuzimanja izvješća
49. Web stranica na engleskom jeziku
50. Web stranica na ostalim jezicima
51. Financijski izvještaji na engleskom jeziku
52. FAQ (često postavljena pitanja)
53. Profili na društvenim mrežama
54. Aplikacija.

Koliko je pojedina kompanija „svjetska“ ili „suvremena“ govori o tome koliko vremena i značaja ulaže u svoju web stranicu. Ovo istraživanje je bazirano na podacima koji se isključivo nalaze na internetu.

Vidljivo je da su elementi kao npr. newsletter, FAQ, aplikacija i profili na društvenim mrežama novi u odnosu na istraživanje Pervana iz 2006. godine. Ovim elementima dat će se uvid u kvalitetu i obujam web stranica pojedinih kompanija.

3.2 Ocjenjivanje elemenata indeksa

Izradivši indeks bitno je naglasiti da svaki element pojedine grupe ima jednaku ocjenu. Ocjena se dodjeljuje na temelju 0 – nije zadovoljeno ili 1 – zadovoljeno.

4. ISTRAŽIVANJE INTERNET IZVJEŠTAVANJA LISTANIH KOMPANIJA U RH

4.1 Opis uzorka

U uzorak za ovo istraživanje uzeto je 27 listanih kompanija sa Zagrebačke burze. Kompanije iz uzorka kotiraju na Zagrebačkoj burzi od 01.01.2021. godine do 31.12.2021. godine.

Od 100 kompanija koje listaju svoje vrijednosne papire na Zagrebačkoj burzi, odabrano je njih 27 po kriteriju minimalan promet dionicama od 8.000.000,00 kn. Iz uzorka su izbačene četiri kompanije. Adris jer je uzeta samo Adris grupa, Sunce hoteli jer je bila u procesu pripajanja, a Croatia osiguranje i Szaif (Slavonski zatvoreni alternativni investicijski fond) jer su imali manje od 100 transakcija u cijeloj godini pa je pretpostavka da njihovo trgovanje nije učestalo i samim tim nije potrebno da budu u uzorku.

Slijedi prikaz kompanija koje su u uzorku.

Tablica 2: Kompanije u uzorku

Redni Broj	Naziv kompanije
1.	Podravka
2.	HT
3.	Valamar Riviera
4.	Atlantska plovidba
5.	Adris grupa
6.	Ericsson NT
7.	Atlantic grupa
8.	OT – Optima Telekom
9.	KONČAR
10.	AD Plastik
11.	Arena Hospitality Group

12.	Zagrebačka banka
13.	Hrvatska poštanska banka
14.	Span
15.	Turisthotel
16.	Tankerska Next Generation
17.	Ingra
18.	Dalekovod
19.	Čakovečki mlinovi
20.	Maistra
21.	Kraš
22.	Saponia
23.	Jadroplov
24.	Brodogradilište Viktor Lenac
25.	INA
26.	Plava Laguna
27.	Privredna banka Zagreb

Izvor: Izradio autor

4.2 Opis statističke metodologije

Kako bi se potvrdili ili odbacili ciljevi postavljeni u ovom istraživanju ali i kako bi iznijevši rezultate donijeli zaključak, potrebna je statistička metodologija. Služeći se MS Excelom i statističkim paketom SPSS u obradi podataka, doći će se do potrebnih rezultata.

Koristeći deskriptivnu statistiku doći će se do rezultata indeksa Internet izvještavanja listanih kompanija.

Za usporedbu indeksa Internet izvještavanja listanih kompanija i veličine poduzeća i profitabilnosti koristit će se Pearsonov koeficijent linearne korelacije. Hipoteze će se testirati tako da je koeficijent korelacije jednak nuli.

Da bi se izvršilo testiranje, pretpostavljajući da je koeficijent korelacije jednak 0, postaviti će se nulta hipoteza koja pretpostavlja da je vrijednost koeficijenta korelacije osnovnog skupa jednaka 0, tj. da ne postoji korelacija između slučajnih varijabli. Zaključak će se donijeti na temelju empirijske signifikantnosti. Postavljaju se hipoteze:

$H_0 \dots r=0$ (ne postoji statistički značajna razlika)

$H_1 \dots r \neq 0$ (postoji statistički značajna razlika)

Ako je empirijska vrijednost $\alpha > 5\% \Rightarrow H_0$, donijeti će se zaključak o prihvatanju nulte hipoteze i donošenja zaključka da ne postoji korelacija između varijabli. Ako je empirijska vrijednost $\alpha < 5\% \Rightarrow H_1$, donijeti će se zaključak da postoji korelacija između varijabli (Pivac, 2020).

Koristeći One – Sample Test doći će se do podataka o statističkoj značajnosti između indeksa internet izvještavanja listanih kompanija i udjela stranog vlasništva i provođenja revizije od strane velike četvorke.

Postavljaju se hipoteze za testiranje da je prosječna vrijednost tj. aritmetička sredina jednog osnovnog skupa jednaka nekoj pretpostavljenoj vrijednosti. U ovom slučaju postoje dvije vrijednosti, 0 – nije zadovoljeno i 1 – zadovoljeno. Hipoteze:

$H_0 \dots X_1 - X_2 = 0$ (aritmetičke sredine dvaju nezavisnih skupova su jednake)

$H_1 \dots X_1 - X_2 \neq 0$ (postoji razlika između aritmetičkih sredina)

Na temelju signifikantnosti od 5% donosi se zaključak o odbacivanju H_0 ako je $\alpha^* < 5\%$ dok se u suprotnom hipoteza prihvaća.

Tablica 3: Opis nezavisnih varijabli

	Oznaka	Opis
<i>Veličina kompanije</i>		
prihod	PH	iz računa dobiti i gubitka za 2021
imovina	IM	iz bilance na kraju 2021
glavnica	GLAV	iz bilance na kraju 2021
<i>Vlasnička struktura</i>		
udio stranog vlasništva	VL.STRUKT.	dummy (1 – da, 0 – ne)
<i>Profitabilnost</i>		
povrat na imovinu	ROA	omjer neto dobiti/imovine za 2021
povrat na glavicu	ROE	omjer neto dobiti/glavnice za 2021
profitna marža	ROS	omjer neto dobiti/prihoda za 2021
<i>Revizija</i>		
revizija od strane velike četvorke	REVIZOR	dummy (1 – da, 0 – ne)

Izvor: Izradio autor

4.3 Rezultati mjerenja Internet izvještavanja listanih kompanija

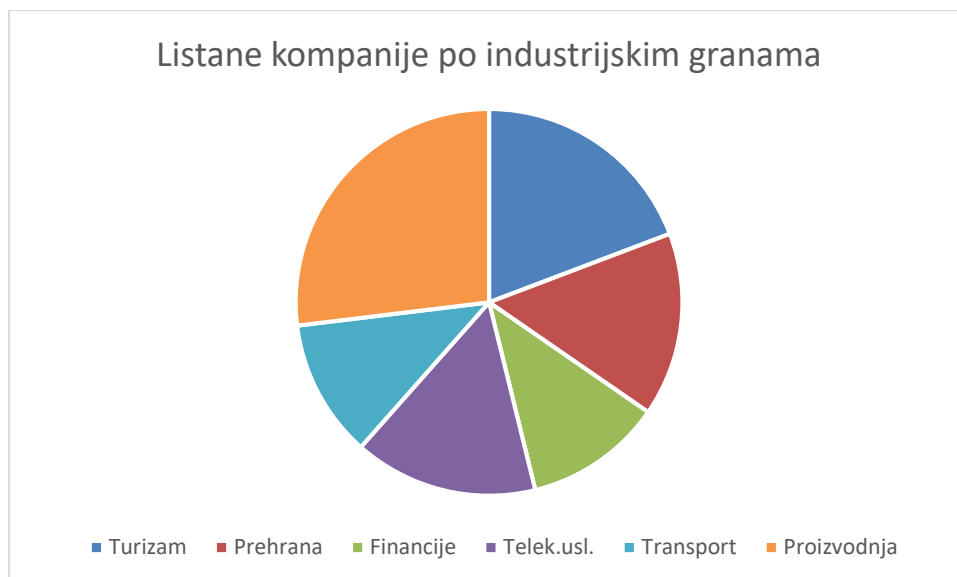
Svi podaci prikupljeni su u periodu od 15.07.2022. do 20.07.2022. godine.

Tablica 4: Prikaz rezultata istraživanja Internet izvještavanja listanih kompanija

Redni broj	Naziv kompanije	Ocjena Internet izvještavanja
1.	Podravka	43
2.	HT	44
3.	Valamar Riviera	42
4.	Atlantska plovidba	28
5.	Adris grupa	43
6.	Ericsson NT	44

7.	Atlantic grupa	42
8.	OT – Optima Telekom	37
9.	KONČAR	42
10.	AD Plastik	42
11.	Arena Hospitality Group	41
12.	Zagrebačka banka	40
13.	Hrvatska poštanska banka	40
14.	Span	46
15.	Turisthotel	23
16.	Tankerska Next Generation	32
17.	Ingra	32
18.	Dalekovod	42
19.	Čakovečki mlinovi	30
20.	Maistra	38
21.	Kraš	40
22.	Saponia	31
23.	Jadroplov	27
24.	Brodogradilište Viktor Lenac	33
25.	INA	39
26.	Plava Laguna	35
27.	Privredna banka Zagreb	37

Izvor: Izradio autor

Graf 1: Rezultati istraživanja grupirani po gospodarskim granama

Izvor: Prikaz autora

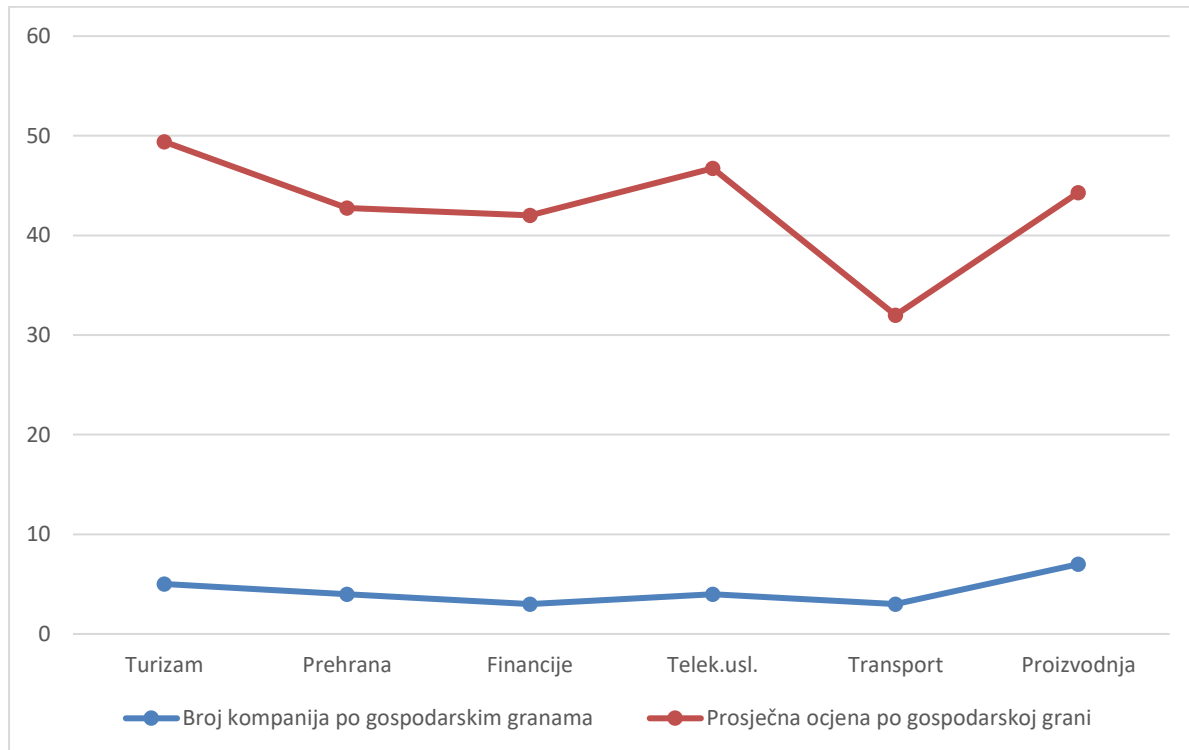
Slikovitim prikazom grafa može se vidjeti da iz odabranog uzorka listanih kompanija najviše njih pripada sektoru proizvodnje, zatim turizma, prehrane i telekomunikacijskih usluga. A najmanje, odnosno po tri kompanije spadaju u sektor financija i transporta.

Tablica 5: Prosječna ocjena listanih kompanija po gospodarskoj grani

Gospodarska grana	Broj kompanija	Prosječna ocjena
Turizam	5	44,4
Prehrana	4	38,75
Financije	3	39
Telek. usluge	4	42,75
Transport	3	29
Proizvodnja	7	37,29

Izvor: Izradio autor

Prema podacima iz tablice 4, može se zaključiti da najveću ocjenu imaju kompanije iz gospodarske grane turizma. Zatim iz grana telekomunikacijskih usluga i financija, potom prehrane i proizvodnje, dok najlošiju ocjenu imaju kompanije iz transporta. Najveći broj kompanija nalazi se u proizvodnoj gospodarskoj grani, a najmanje u transportu.

Graf 2: Prikaz broja kompanija i prosječna ocjena po gospodarskim granama

Izvor: Prikaz autora

U grafu 2. vidljivo je kako ocjena Internet izvještavanja varira o pojedinoj gospodarskoj grani. Može se zaključiti kako najnižu ocjenu imaju kompanije iz gospodarske grane transporta ali ujedno i najmanji broj kompanija je u toj grani.

Tablica 6: Deskriptivni rezultati

	Broj kompanija	Minimum	Maksimum	Aritmetička sredina	Standardna devijacija
Internet izvještavanje	27	0	54	37,52	6,041

Izvor: Izradio autor

Od 27 kompanija u uzorku prosječna ocjena internet izvještavanja iznosi 37,52. Ujedno to znači da je u prosjeku pronađeno 69,84% elemenata iz uzorka. Minimalna ocjena je 0, odnosno da internet stranica ne postoji i 54 je maksimum koji može dobiti. Prosječno odstupanje od prosječne ocjene iznosi 6,041.

4.4 Analiza čimbenika koji utječu na Internet izvještavanje listanih kompanija

U ovom dijelu rada utvrdit će se analiza čimbenika koji prema postavljenim hipotezama imaju utjecaj na Internet izvještavanje listanih kompanija. U nastavku će se dati uvid u rezultate istih.

Hipoteze ovog istraživačkog rada postavljene su na temelju utvrđivanja i analize prethodnih teorijskih spoznaja te postojećih empirijskih istraživanja. Stoga će se ovo istraživanje usmjeriti na pronalazak veze između financijskog izvještavanja i veličine poduzeća, strukture vlasništva, financijskog rezultata i revizije. U nastavku slijede postavljene hipoteze i rezultati istraživanja.

H1: Postoji značajna veza između Internet izvještavanja listanih kompanija i veličine promatranih kompanija.

Uzimajući u obzir da veličina listanih kompanija uvjetuje zalaganje za financijsko izvještavanje te obujam koji zahvaća, može se pretpostaviti da će veličina kompanije značajno utjecati na Internet izvještavanje.

H2: Postoji značajna veza između Internet izvještavanja listanih kompanija i većinskog udjela stranog vlasništva.

Udio stranog vlasništva u dioničkim društvima uvelike može promijeniti izvještavanje na Internetu. Većina udjela stranog vlasništva u promatranim kompanijama je iz zemalja EU.

Agencijska teorija prema Jensen i Meckling (1976.) prikazuje poduzeće kao sukob interesa između vlasnika rada, materijala i kapitala. Cilj agencijske teorije prema Cerović et al. (2011) je pronaći optimalni ugovor između vlasnika poduzeća i menadžera.

H3: Postoji značajna veza između Internet izvještavanja listanih kompanija i profitabilnosti promatranih kompanija.

Na temelju teorije signalizacije kompanije nastoje svoje uspješno i profitabilno poslovanje prikazati što više i transparentnije. Činjenica je da uspješnije i profitabilnije kompanije svojom objavom na Internetu i drugim kanalima komunikacije s dioničarima, kreditorima žele dati do znanja o svom sadašnjom poslovanju i onome što ih čeka u budućnosti. Isto tako, pretpostavlja se da one kompanije koje svoje poslovne rezultate ne objavljuju u skladu s propisanim pravilima i s nedovoljno podataka, vjerojatno imaju ne tako dobre rezultate te time žele što je više moguće sakriti svoj lošiji rezultat.

H4: Postoji značajna veza između Internet izvještavanja listanih kompanija i provođenja revizije od strane velike četvorke.

Prema Healy i Palepu (2001) kompanije kojima reviziju radi netko iz velike četvorke signaliziraju tržištu da su oni spremni ponuditi kvalitetne podatke. Revizorska društva iz velike četvorke zahtijevaju veći nivo financijskog izvještavanja.

H1: *Analiza postojanosti veze između Internet izvještavanja listanih kompanija i veličine kompanija*

Veličina listanih kompanija mjerena je prema tri pokazatelja, to su: prihod, imovina i glavnica. Na temelju prikupljenih podataka u SPSS-u dobili su se sljedeći rezultati.

- analiza veličine kompanije prema prihodu

Tablica 7: Korelacija između Internet izvještavanja i prihoda

		UKUPNO	Prihod
UKUPNO	Pearson Correlation	1	,253
	Sig. (2-tailed)		,202
	N	27	27
Prihod	Pearson Correlation	,253	1
	Sig. (2-tailed)	,202	
	N	27	27

Izvor: Izračun autora

Koeficijent korelacije između prihoda i ukupne ocjene listanih kompanija nije statistički značajan uz signifikantnost od 20,2%. Zaključuje se da nema korelacije između između varijabli.

➤ analiza veličine kompanije i imovine

Tablica 8: Korelacija između Internet izvještavanja i imovine

		UKUPNO	Imovina
UKUPNO	Pearson Correlation	1	,322
	Sig. (2-tailed)		,101
	N	27	27
Imovina	Pearson Correlation	,322	1
	Sig. (2-tailed)	,101	
	N	27	27

Izvor: Izračun autora

Na temelju gore navedene tablice, donosi se zaključak da ne postoji korelacija između Internet izvještavanja i imovine. Zaključak se donio na temelju empirijske signifikantnosti koja iznosi 10,1%.

➤ analiza veličine kompanije i glavnice

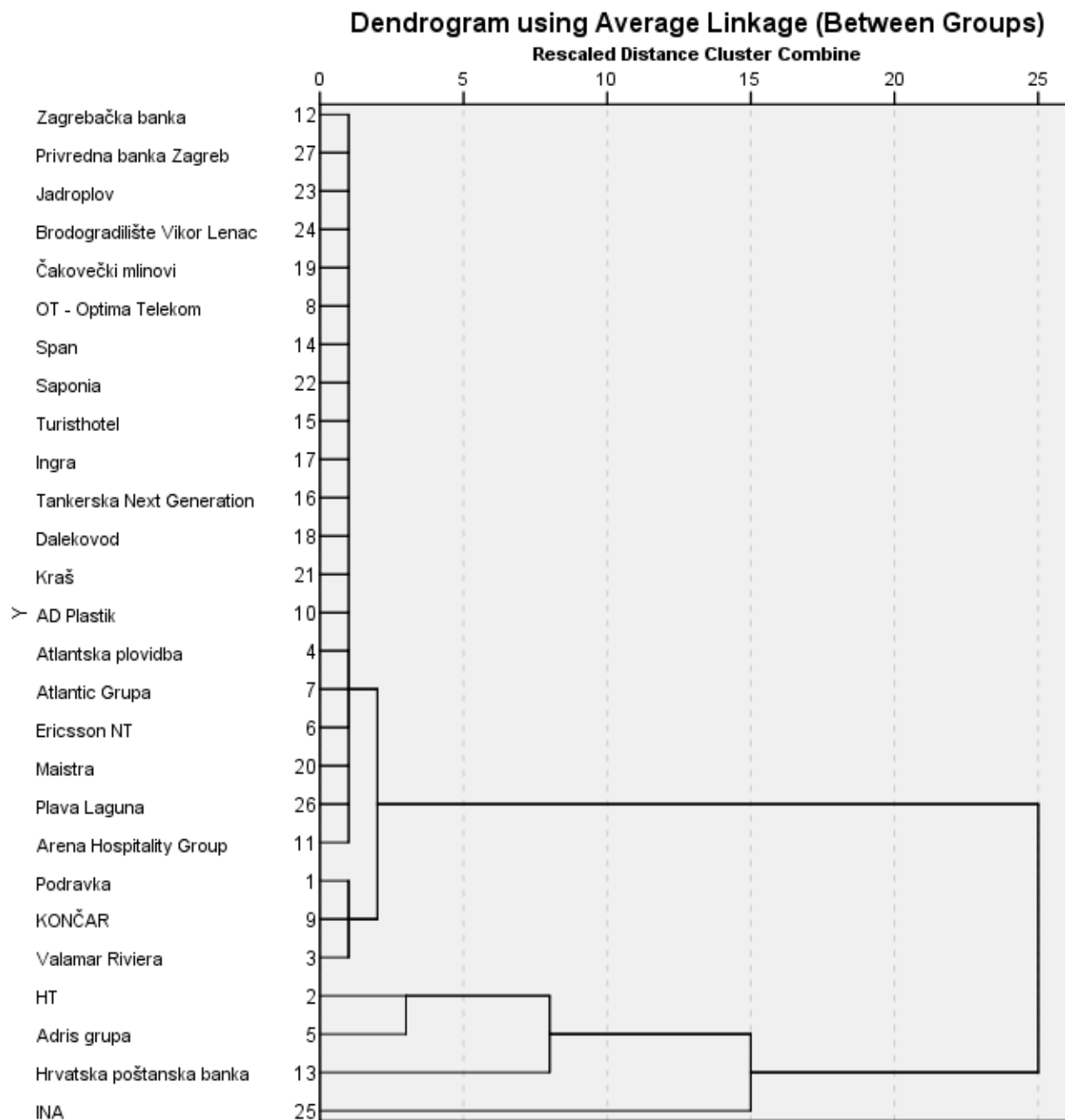
Tablica 9: Korelacija između Internet izvještavanja i glavnice

		UKUPNO	Glavnica
UKUPNO	Pearson Correlation	1	,368
	Sig. (2-tailed)		,059
	N	27	27
Glavnica	Pearson Correlation	,368	1
	Sig. (2-tailed)	,059	
	N	27	27

Izvor: Izračun autora

Korelacija između glavnice i ukupne ocjene listanih kompanija se odbacuje na temelju signifikantnosti od 5,9%.

Slika 3: Klasifikacija odabranih listanih kompanija na temelju pokazatelja za veličinu kompanija (prihod, imovina i glavnica)

Izvor: Izradio autor

Prema dendrogramu može se vidjeti da postoje 3 klastera. Adris grupa i Hrvatska poštanska banka klasificirane su kao slične zemlje prema navedenim pokazateljima. S druge strane posebnu grupu čine HT i INA, dok su preostale kompanije klasificirane u zaseban klaster po sličnosti.

H2: Analiza postojanosti veze između Internet izvještavanja i listanih kompanija i većinskog udjela stranog vlasništva

Tablica 10: Udio stranog vlasništva u listanim kompanijama

	VL.STRUKT.	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
UKUPNO	1	8	38,88	4,454	1,575
	0	19	36,95	6,620	1,519

Izvor: Izračun autora

Tablica 9 pokazuje da 8 listanih kompanija iz uzorka ima većinsko strano vlasništvo (iznad 50%) dok njih 19 nema.

Tablica 11: Testiranje hipoteze o razlici prosječnih vrijednosti dvaju nezavisnih osnovnih skupova

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
UKUPNO	Equal variances assumed	3,075	,092	,751	25	,460	1,928	2,568	-3,360	7,216
	Equal variances not assumed			,881	19,514	,389	1,928	2,188	-2,643	6,499

Izvor: Izračun autora

Na temelju empirijske signifikantnosti od 46%, zaključuje se da ne postoji statistički značajna razlika između Internet izvještavanja listanih kompanija i udjela stranog vlasništva, odnosno prihvaća se H0 hipoteza.

H3: Analiza postojanosti veze između Internet izvještavanja listanih kompanija i profitabilnosti kompanija

- analiza profitabilnosti i povrata na imovinu

Tablica 12: Korelacija između Internet izvještavanja i povrata na imovinu

		UKUPNO	ROA
UKUPNO	Pearson Correlation	1	-,281
	Sig. (2-tailed)		,155
	N	27	27
ROA	Pearson Correlation	-,281	1
	Sig. (2-tailed)	,155	
	N	27	27

Izvor: Izračun autora

Hipoteza o povezanosti između Internet izvještavanja i povrata na imovinu se odbacuje uz nivo signifikantnosti od 15,5%.

- analiza profitabilnosti i povrata na glavnici

Tablica 13: Korelacija između Internet izvještavanja i povrata na glavnici

		UKUPNO	ROE
UKUPNO	Pearson Correlation	1	-,186
	Sig. (2-tailed)		,353
	N	27	27
ROE	Pearson Correlation	-,186	1
	Sig. (2-tailed)	,353	
	N	27	27

Izvor: Izračun autora

Na temelju gore navedene tablice donosi se zaključak da ne postoji korelacija između Internet izvještavanja i povrata na glavnici. Zaključak se donio na temelju empirijske razine signifikantnosti koja iznosi 35,3%.

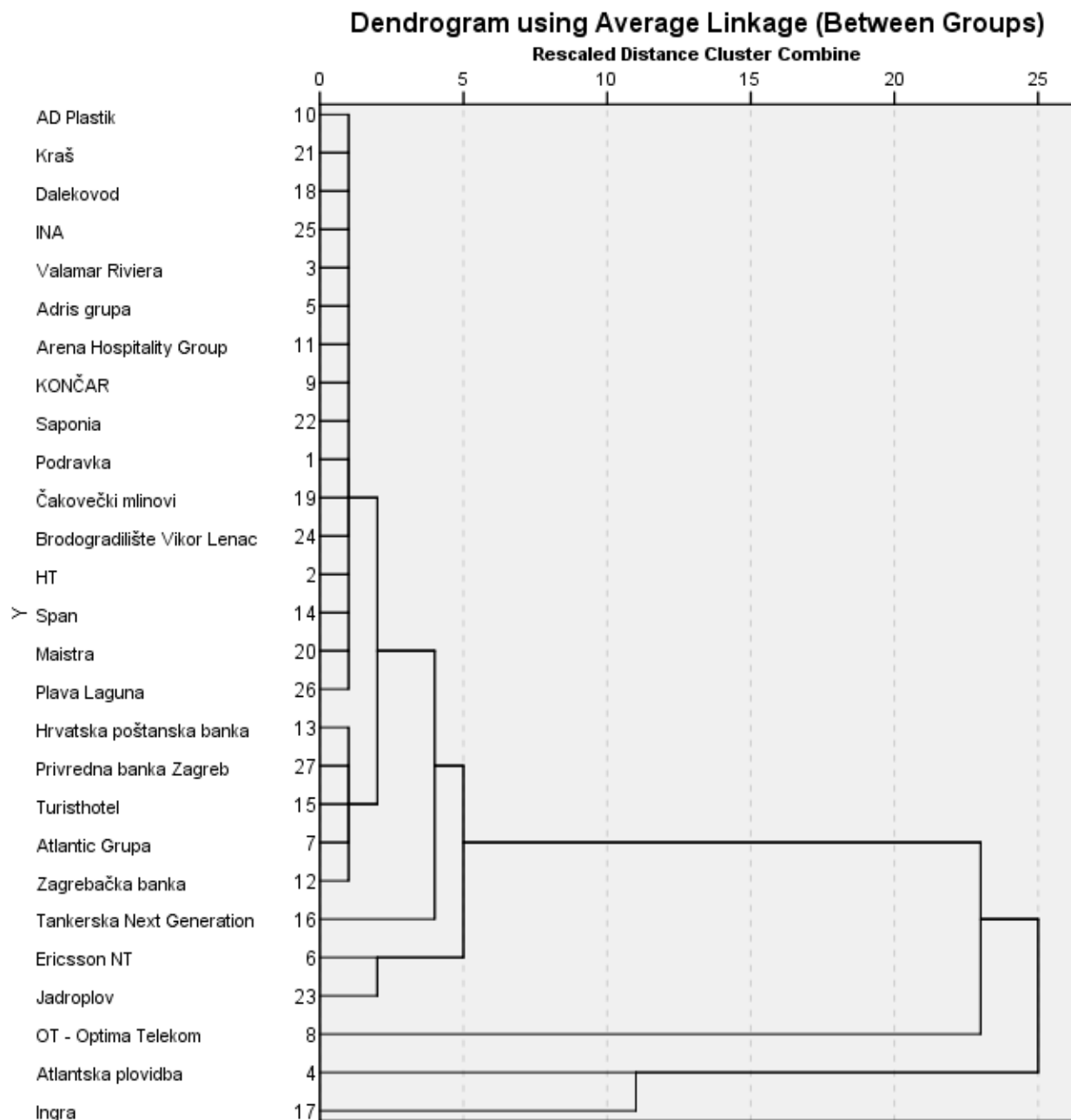
- analiza profitabilnosti i profitne marže

Tablica 14: Korelacija između Internet izvještavanja i profitne marže

		UKUPNO	ROS
UKUPNO	Pearson Correlation	1	-,322
	Sig. (2-tailed)		,102
	N	27	27
ROS	Pearson Correlation	-,322	1
	Sig. (2-tailed)	,102	
	N	27	27

Izvor: Izračun autora

Uz signifikantnost od 10,2%, prikazanoj u tablici 13, donosi se zaključak da ne postoji korelacija između Internet izvještavanja i profitne marže.

Slika 4: Klasifikacija odabranih listanih kompanija na temelju pokazatelja za profitabilnost kompanija (ROA,ROE i ROS)

Izvor: Izradio autor

Prema dobivenim podacima klasifikacije može se vidjeti da Jadroplov i Telekom spadaju u jednu grupu. Drugu grupu čine Atlantska plovidba i Ingra, a sve ostale kompanije klasificirane su u treću grupu.

H4: Analiza postojanosti veze između Internet izvještavanja listanih kompanija i provođenja revizije od strane velike četvorke

Tablica 15: Revizija od strane velike četvorke

	REVIZOR	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
UKUPNO	1	22	38,41	5,595	1,193
	0	5	33,60	7,021	3,140

Izvor: Izračun autora

Iz tablice 14 vidi se da je više zastupljeno provođenje revizije od strane velike četvorke. Čak 22 kompanije od njih 27 unajmljuju revizorska društva iz velike četvorke, dok je njih samo 5 odabralo manje revizorske kuće.

Tablica 16: Testiranje hipoteze o razlici prosječnih vrijednosti dvaju nezavisnih osnovnih skupova

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
UKUPNO Equal variances assumed	,104	,749	1,660	25	,109	4,809	2,897	-1,156	10,775	
UKUPNO Equal variances not assumed			1,432	5,217	,209	4,809	3,359	-3,719	13,337	

Izvor: Izračun autora

Na temelju gore prikazane tablice i nivoa signifikantnosti od 10,9%, može se zaključiti da ne postoji značajna razlika u Internet izvještavanju listanih kompanija i revizije od strane velike četvorke, prihvaća se H0 hipoteza.

Uključujući i eksplanatorni dio istraživanja, proveda se i višestruka regresija. Varijable iz Tablice 3 i grane industrije su uključene u regresijski model. Međutim nijednom metodom (ENTER, BACKWARD, STEPWISE, REMOVE i FORWARD) nije se došlo do optimalnog regresijskog modela, točnije varijable nisu bile značajne.

5. ZAKLJUČAK

Intenzivnim širenjem interneta svijet je postao dostupan svima. U turbulentnim uvjetima, kompanije koje posluju u današnje vrijeme, ne bore se samo s konkurencijom iz svoje blizine već i onih na drugim kontinentima. Dostupnost podataka je prerasla u konkurenciju. Tim više, sve je postalo teže isticati se među drugima i održavati stabilnost na tržištu koje fluktuiraju svakog dana. Većim angažmanom da udovolje svojim korisnicima, kompanije sve brže usvajaju nove trendove objave podataka. Neki su se približili svojim korisnicima putem društvenih mreža, jer danas je to najzastupljeniji medij za objavu podataka.

Da bi se objasnilo Internet izvještavanje listanih kompanija u Hrvatskoj, u uzorak je uzeto 27 kompanija sa Zagrebačke burze za 2021. godinu. Podaci koji su prikupljeni i analizirani daju uvid u izvještavanje listanih kompanija u Republici Hrvatskoj. Za potrebe i bolju razumljivost ovog istraživanja, broj elemenata ili kriterija u ovom uzorku je 54. Ovo istraživanje je nadopunilo ostala na ovu temu te samim odabirom od 54 kriterija daje jasniji uvid u problematiku ili bolje rečeno srž samog istraživanja.

Prikupljenim podacima zaključilo se da sve listane kompanije u uzorku imaju internet stranicu i redovno objavljuju svoje financijske izvještaje. Ono u čemu se vide najveće razlike između njih su objave koje spadaju u dio tehničke potpore korisnicima. U tom dijelu kriteriji koji su uzeti u istraživanje obuhvaćaju ne toliko financijske podatke koliko razinu involviranosti kompanije u nadolazeće nove tehnologije i primjenu istih. Primjerice, newsletter i FAQ su noviji dijelovi web stranica kojim kompanije svoje korisnike mogu informirati o nadolazećim promjenama ili im pomoći s pitanjima koja se često javljaju.

Isto tako može se zaključiti da kad su u pitanju podaci o cijenama dionica i njihovu kretanju kroz povijest, nema baš toliko kompanija koje objavljuju te podatke. Zaključilo se da kompanije s većim prometom objavljuju cijenu dionica dok one s nižim nemaju pristup tim podacima, što nije dobar pokazatelj s obzirom na to da kretanje cijena dionica uvelike utječe na odluke kreditora i potencijalnih investitora.

Došlo se i do zaključka da jako malo kompanija objavljuje podatke o plaćama nadzornog odbora i uprave što predstavlja moguću problematiku te potencijalno zasebno istraživanje.

Kada su u pitanju postavljene hipoteze, rezultati istraživanja su pokazali da nijedna od postavljenih hipoteza nije značajna što zasigurno otvara vrata narednim istraživanjima koje će se provesti na ovu temu i uzeti u obzir druge značajke koje će se s vremenom promijeniti. Blizina, širina i dostupnost interneta te obujam podataka koje sažima svakako traži novi pristup i drukčije gledište.

SAŽETAK

Objavom financijskih izvještaja putem interneta korisnicima istih pruža se uvid u poslovanje kompanije, njena trenutna ali i buduća financijska stabilnost ili ne. Ovim radom i istraživanjem, koje je obuhvatilo 27 listanih kompanija te 54 kriterija kojim su kompanije ocijenjene, rezultati su pokazali raspon ocjena od 23 do 46 (maksimum 54). Ovim rezultatom i pripadnosti gospodarskim granama kojima pripadaju, zaključilo se da kompanije iz sektora turizma imaju najveću ocjenu dok one iz prijevoza imaju najlošiju. Dobivenim rezultatima postavljene hipoteze su odbačene. Ovaj rad temeljem istraživanjem Internet izvještavanja listanih kompanija u Republici Hrvatskoj mijenja smjer i pogled na internet samo kao izvor izvještavanja, nego sredstvo kojim se kompanije mogu služiti u budućnosti ne bi li brže i jeftinije došle do svog cilja.

KLJUČNE RIJEČI: internet, financijsko izvještavanje, listane kompanije.

SUMMARY

The publication of financial statements with Internet provides users an insight into the company's operations, its current and future financial stability or not. With this work and research, which included 27 listed companies and 54 criteria by which the companies were evaluated, the results showed a range of grades from 23 to 46 (maximum 54). Based on this result and the affiliation to

the economic branches to which they belong, it was concluded that companies from the tourism sector have the highest rating, while those from the transport sector have the worst. Based on the obtained results, the hypotheses set were rejected. This paper, based on the research of Internet reporting of listed companies in the Republic of Croatia, changes the direction and view of the Internet not only as a source of reporting, but as a means that companies can use it in the future in order to reach their goals faster and cheaper.

KEY WORDS: Internet, financial reporting, listed companies.

6. LITERATURA

1. Aboutera, L. S. i Hussein, A. (2017): Determinants of Internet Financial Reporting by Egyptian Companies, raspoloživo na: <https://www.iiste.org/Journals/index.php/RJFA/article/view/37284>, [23.08.2022.].
2. Al-Htaybat (2011): Corporate online reporting in 2010: a case study in Jordan, Journal of Financial Reporting and Accounting, raspoloživo na: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/1985251111139778/full/html>, [23.08.2022.].
3. Bananuka et al. (2018): A qualitative inquiry on the determinants of internet financial reporting in Uganda, Makerere Business Journal, raspoloživo na: <https://mubsir.mubs.ac.ug/handle/20.500.12282/4628>, [23.08.2022.].
4. Bollen et al. (2006): Measuring and Explaining the Quality of Internet Investor Relations Activities: A Multinational Empirical Analysis, International Journal of Accounting Information Systems, raspoloživo na: https://www.researchgate.net/publication/222410673_Measuring_and_Explaining_the_Quality_of_Internet_Investor_Relations_Activities_A_Multinational_Empirical_Analysis, [23.08.2022.].
5. Bonson i Escobar (2002): A Survey on Voluntary Disclosure on the Internet. Empirical Evidence from 300 European Union Companies, The International Journal of Digital Accounting Research, raspoloživo na:

- https://www.researchgate.net/publication/237578591_A_Survey_on_Voluntary_Disclosure_on_the_Internet_Empirical_Evidence_from_300_European_Union_Companies, [23.08.2022.].
6. Boshnak, H. (2020): Internet Financial Reporting Practices in Saudi Arabia, International Journal of Business and Management, raspoloživo na: https://www.researchgate.net/publication/343685569_Internet_Financial_Reporting_Practices_in_Saudi_Arabia, [23.08.2022.].
  7. Boubaker et al. (2011): The determinants of financial communication on Internet by listed French companies, Journal Research in Management Sciences-Management Sciences-Ciencias de Gestión, raspoloživo na: https://www.researchgate.net/profile/Sabri-Boubaker/publication/278625631_Les_Determinants_de_la_divulgation_d'information_financiere_sur_internet/links/560fd26208aec422d1136697/Les-Determinants-de-la-divulgation-d'information-financiere-sur-internet.pdf, [23.08.2022.].
  8. Bowrin, A. (2015): Comprehensiveness of internet reporting by Caribbean companies, Journal of Accounting in Emerging Economies, raspoloživo na: https://www.researchgate.net/publication/273354489_Comprehensiveness_of_internet_reporting_by_Caribbean_companies, [23.08.2022.].
  9. Brennan, N. i Hourigan, D. (1998): Corporate Reporting on the Internet by Irish Companies, Irish Accounting Review, raspoloživo na: https://www.researchgate.net/publication/256060858_Corporate_Reporting_on_the_Internet_by_Irish_Companies, [23.08.2022.].
  10. Bučević Radić, M. (2017): Transparentnost korporativnog izvještavanja na internetu u Republici Hrvatskoj, Diplomski rad, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, raspoloživo na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:088242>, [15.03.2022.].
  11. Cerović et al. (2011): Utjecaj vlasničke i kapitalne strukture na kretanje agencijskih troškova: studija slučaja vlasnički nisko koncentriranih poduzeća republike Hrvatske, Ekonomska misao i praksa, raspoloživo na: https://www.academia.edu/73204239/Utjecaj_Vlasni%C4%8Dke_I_Kapitalne_Strukture_Na_Kretanje_Agencijskih_Tro%C5%A1kova_Studija_Slu%C4%8Daja_Vlasni%C4%8Dki_Nisko_Koncentriranih_Poduze%C4%87a_Republike_Hrvatske, [06.06.2022.].

12. CSR Europe, GRI (2017): Member State Implementation of Directive 2014/95/EU, raspoloživo na: <https://www.accountancyeurope.eu/wp-content/uploads/1711-NFRpublication-GRI-CSR-Europe.pdf>, [22.06.2022.].
13. Čular, M. (2010): Analiza kvalitete godišnjeg izvješća u Republici Hrvatskoj, diplomski rad, Ekonomski fakultet Split, Split, raspoloživo na: <https://www.bib.irb.hr/pretraga?operators=and|ANALIZA%20KVALITETE%20GODI%20C5%A0NJEG%20%20IZVJE%20C5%A0%20C4%86A%20U%20REPUBLICI%20HRVATS%20KOJ|text|meta>, [15.03.2022.].
14. Deloitte, službena stranica, raspoloživo na: <https://www.iasplus.com/en/resources/ifrsf>, [11.06.2022.].
15. Direktiva 2006/43/EZ, Europskog parlamenta i Vijeća (2006), raspoloživo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1547200328972&uri=CELEX:32006L0043>, [24.08.2022.].
16. Direktiva 2013/34/EU, Europskog parlamenta i Vijeća (2013), raspoloživo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034>, [23.04.2022.].
17. Direktiva 2014/95/EU, Europskog parlamenta i Vijeća (2014), raspoloživo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32014L0095>, [18.06.2022.].
18. Direktiva 2019/2075, EU Europskog parlamenta i Vijeća (2019), raspoloživo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019R2075&from=ES>, [11.06.2022.].
19. Dolinšek et al. (2014): The determinants of internet financial reporting in Slovenia, Online Information Review, raspoloživo na: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/OIR-02-2014-0025/full/html>, [23.08.2022.].
20. Dolinšek, T. (2020): Application of statistical methods in Internet financial information analysis, Croatian Review of Economic, Business and Social Statistics, raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/238227>, [23.08.2022.].
21. Džidić, A., Marijanović, Z. (2016): Dobrovoljno izvještavanje u funkciji razvoja tržišta kapitala, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, (Posebno izdanje 2016), str. 139-153, raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/203922>, [18.06.2022.].

22. EUR-Lex, službena stranica, raspoloživo na: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>, [15.04.2022.].
23. Financial Accounting Standards Board, službena stranica, raspoloživo na: <https://fasb.org/>, [10.06.2022.].
24. Gulin, D. et al. (2016): Kvaliteta korporativnog izvještavanja kao pretpostavka transparentnosti poslovnih subjekata, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, str. 154-180, raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/203923>, [10.06.2022.].
25. Hedlin, P. (1999): The Internet as a vehicle for investor relations: the Swedish case, European Accounting Review, raspoloživo na: https://econpapers.repec.org/article/tafeuract/v_3a8_3ay_3a1999_3ai_3a2_3ap_3a373-381.htm, [23.08.2022.].
26. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, HANFA, službena stranica, raspoloživo na: <https://hanfa.hr/trziste-kapitala/transparentnost-izdavatelja/propisane-informacije/financijske-informacije/#>, [22.06.2022.].
27. Kieso, D.E. et al. (2015): Intermediate accounting, 16th Ed., New York: John Wiley and Sons, raspoloživo na: https://www.academia.edu/42500823/Donald_E_Kieso_Jerry_J_Weygandt_Terry_D_Warf_z_lib_org_1_, [19.06.2022.].
28. Khelifi, F. (2021): Re-examination of the internet financial reporting determinants, EuroMed Journal of Business, raspoloživo na: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/EMJB-10-2020-0115/full/html>, [23.08.2022.].
29. Khusniah, F. i Mayasari, M. (2019): Determinants of Internet Financial Report, Proceedings of the 1st International Conference on Applied Economics and Social Science, Atlantis press, raspoloživo na: https://www.researchgate.net/publication/338241892_Determinants_of_Internet_Financial_Report, [23.08.2022.].
30. Ministarstvo financija, službena stranica, raspoloživo na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/financijski-sustav/financijski-izvjestaji-i-nefinancijsko-izvjesce/financijski-izvjestaji/2360>, [22.06.2022.].

31. Narodne novine (2015), Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d. Zagreb, 78/15, raspoloživo na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_78_1493.html, [22.02.2022.].
32. Narodne novine (2018), Zakon o tržištu kapitala, Narodne novine d.d. Zagreb, 65/18, raspoloživo na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_07_65_1329.html, [22.02.2022.].
33. Odbor za standard financijskog izvještavanja (OSFI), službena stranica, raspoloživo na: <https://www.osfi.hr/>, [10.06.2022.].
34. Patel et al. (2002): Measuring transparency and disclosure at firm-level in emerging markets, Emerging Markets Review, raspoloživo na: https://www.researchgate.net/publication/222519321_Measuring_transparency_and_disclosure_at_firm-level_in_emerging_markets, [23.08.2022.].
35. Pervan, I. (2006): Dobrovoljno financijsko izvješćivanje na internetu: analiza prakse hrvatskih i slovenskih dioničkih društava koja kotiraju na burzama, Financijska teorija I praksa, str. 1-27, raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/5226?lang=en>, [20.02.2022.].
36. Pervan, I. (2020): Računovodstveni standardi, nastavni material, Ekonomski fakultet u Splitu
37. Pivac, S. (2020): Statističke metode, nastavni material, Ekonomski fakultet u Splitu
38. Research Gate, službena stranica, raspoloživo na: <https://www.researchgate.net/>, [15.02.2022.].
39. Tipurić et al. (2008): Korporativno upravljanje, Sinergija, Zagreb
40. Zawadi, A. (2022): Determinants of internet financial reporting and disclosure of listed firms in Tanzania: The case of Dar es Salaam Stock Exchange, IFR. Business Education Journal, raspoloživo na: <https://cbe.ac.tz/bej/index.php/bej/article/view/325/185>, [23.08.2022.].
41. Zelenika, R. (2000): Metodologija i Tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka, str. 323-384, raspoloživo na: <https://www.scribd.com/doc/24126027/Metodologija-i-Tehnologija-Ratko-Zelenika>, [09.03.2022.].

POPIS TABLICA

Tablica 1: Prikaz poduzeća po kategorijama

Tablica 2: Kompanije u uzorku

Tablica 3: Opis nezavisnih varijabli

Tablica 4: Prikaz rezultata istraživanja Internet izvještavanja listanih kompanija

Tablica 5: Prosječna ocjena listanih kompanija po gospodarskoj grani

Tablica 6: Deskriptivni rezultati

Tablica 7: Korelacija između Internet izvještavanja i prihoda

Tablica 8: Korelacija između Internet izvještavanja i imovine

Tablica 9: Korelacija između Internet izvještavanja i glavnice

Tablica 10: Udio stranog vlasništva u listanim kompanijama

Tablica 11: Testiranje hipoteze o razlici prosječnih vrijednosti dvaju nezavisnih osnovnih skupova

Tablica 12: Korelacija između Internet izvještavanja i povrata na imovinu

Tablica 13: Korelacija između Internet izvještavanja i povrata na glavnici

Tablica 14: Korelacija između Internet izvještavanja i profitne marže

Tablica 15: Revizija od strane velike četvorke

Tablica 16: Testiranje hipoteze o razlici prosječnih vrijednosti dvaju nezavisnih osnovnih skupova

POPIS GRAFIKONA

Graf 1: Rezultati istraživanja grupirani po gospodarskim granama

Graf 2: Prikaz broja kompanija i prosječna ocjena po gospodarskim granama

POPIS SLIKA

Slika 1: Tri osnovna elementa korporativnog izvještavanja

Slika 2: Struktura IASB-a

Slika 3: Klasifikacija odabranih listanih kompanija na temelju pokazatelja za veličinu kompanija (prihod, imovina i glavnica)

Slika 4: Klasifikacija odabranih listanih kompanija na temelju pokazatelja za profitabilnost kompanija (ROA, ROE i ROS)